

**คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความ
ทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20**
**The characteristic of school administrators affecting
dedication to work of teachers under the office of
secondary educational service area 20**

รอสลิน เกียงขวา^{1*} พนายุทธ เชยบาล¹ และ ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์¹
Rossalin Kiangkhwa^{1*}, Panayuth Choeybal¹ and Prapomthip Kunagompitak¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน แล้วนำมาสร้างสมการพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยวิธี สเตปไวส์ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา, ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

¹ The Faculty of Graduate Studies, Udon Thani Rajabhat University, Udon Thani Province 41000

* Corresponding author email: fosarajung@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study the level of the characteristics of school administrators and study the level of the dedication to work of teachers. In addition to study the correlation between the characteristics of school administrators and the dedication to work of teachers and create a predictive equation of the dedication to work of teachers. The research instrument was a 5 level-rating scale questionnaire with the reliability of the characteristics of school administrator's questionnaire. The statistical techniques employed for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation and Stepwise multiple regression analysis using the statistic package for social science program. The result was as follows the level of the characteristics of school administrators and dedication to work of teachers was at a high as level. The relationship between the characteristics of school administrators and the dedication to work of teachers was moderate in positive relationship.

Keywords: the characteristic of school administrators, dedication to work of teachers
Office of Secondary Educational Service Area 20

บทนำ

องค์การ (Organization) คือการที่คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปทำหน้าที่ มีเป้าหมายเดียวกัน แม้หน้าที่ที่รับผิดชอบจะแตกต่างกัน แต่มีวัตถุประสงค์เดียวกันก็ถือว่าเป็นองค์การ (ประเวศน์ มหารันต์สกุล, 2554: 1) ซึ่งสถานศึกษาก็ถือว่าเป็นอีกหนึ่งองค์การที่มีบุคลากรรับผิดชอบในหลาย ๆ หน้าที่แตกต่างกัน แต่มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินการเพื่อพัฒนาความรู้ สติปัญญา ทักษะต่าง ๆ ความเป็นพลเมืองตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นักศึกษา เป็นองค์การที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้า จำเป็นต้องมีผู้บริหาร ผู้นำ หรือหัวหน้า เพื่อทำหน้าที่วางแผน จัดองค์การ ควบคุมดูแล และจูงใจ หรือนำผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานบรรลุตามเป้าหมาย (สุนทร โคตรบรรเทา, 2554: 14) โดยการแสดงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ คลบบันดาลให้คนที่อยู่รอบข้างรู้สึกว่ามีคุณค่า มีความหมาย ทำทนายให้แสดงออก สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ก่อให้เกิดการมองโลกในแง่ดี มีความหวัง เป็นพลังขับเคลื่อน ความมานะพยายามมุ่งสู่เป้าหมาย (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ., 2548: 57)

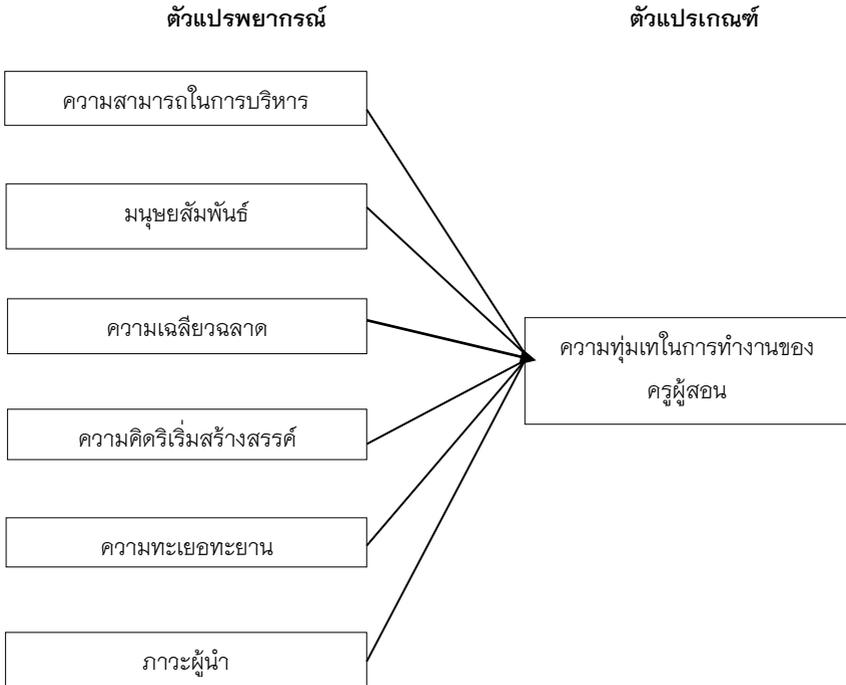
ผู้บริหารสถานศึกษาแม้จะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ก็เพียงปัจจัยหนึ่งเท่านั้นที่ทำให้แต่ละองค์การจะประสบความสำเร็จได้ เพราะถ้าหากว่าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน หรือมีจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานที่แตกต่างกันแล้ว องค์การนั้นก็จะไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ การที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จได้นั้นจึงประกอบด้วยสองปัจจัยหลักที่สำคัญคือ ตัวผู้บริหารเอง และผู้ใต้บังคับบัญชา องค์การจะประสบความสำเร็จได้นั้น บุคคลผู้ปฏิบัติงานต้องมีความทุ่มเทในการทำงาน (Dedication) เป็นองค์ประกอบสำคัญ (Schaufeli et al., 2002: 71-92) แต่การที่บุคคลจะพยายามทำงานอย่างเต็มที่ หรือทำงานล่วงเวลา เกิดจากสาเหตุที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ หากความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานที่ทำเป็นความรู้สึกในด้านที่ดีก็จะทำให้ได้รับผลตอบแทนเป็นความพึงพอใจในการทำงาน มีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน (ชร สุนทรายุทธ, 2553: 110-111) ซึ่งความทุ่มเทในการทำงานของแต่ละบุคคลจะมี 2 ระดับ คือ ความทุ่มเทที่เป็นการแสดงออกอย่างเต็มกำลัง เพื่อให้ตนเองได้รับการยกย่อง และความทุ่มเทในการทำงานที่เป็นความมุ่งมั่นหวังต่อภาพลักษณ์ของตนเอง (Rabinowitz & Hall, 1977: 265) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้บริหารจึงควรกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงพฤติกรรมมาปฏิบัติงานด้วย

ความทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถ เพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมาย มุ่งสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างสูงสุด แต่ในทางตรงกันข้าม หากบุคลากรภายในองค์การไม่มีความทุ่มเทในการทำงาน ก็จะส่งผลเสียต่อองค์การได้เช่นกัน นั่นคือ สุขภาพขององค์การมีความสัมพันธ์กับความทุ่มเทในการทำงานของครู (อรรถัย คุณะสารสัมพันธ์, 2541: บทคัดย่อ) ซึ่งเห็นว่าผู้บังคับบัญชาเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความทุ่มเทในการทำงาน เพราะผู้นำหรือผู้บริหารเปรียบประดุจดังประทีปขององค์การ เป็นสัญลักษณ์ เป็นตัวแทน และเป็นจุดรวมพลังของทุกคนในองค์การ คุณภาพและคุณลักษณะของผู้นำย่อมจะมีผลสะท้อนต่อวิธีปฏิบัติงานและผลงานขององค์การหรือหน่วยงานแต่ละแห่ง (สมศักดิ์ กิจฉนวนวัฒน์, 2548: 76)

ดังนั้นผู้บริหารนอกจากจะมีทักษะ สมรรถนะ และความสามารถในการบริหารแล้วจะต้องเป็นบุคคลที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจ ความตั้งใจ มีความวิริยะอุตสาหะ ตลอดจนสร้างความพึงพอใจในงาานการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และสามารถจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม รวมทั้งเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้คุณลักษณะของผู้บริหารที่สามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เกิดความทุ่มเทในการทำงานได้จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
2. เพื่อศึกษาระดับความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา และความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรพยากรณ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 ทั้งหมด 63 โรงเรียน จำนวน 2,807 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน สมชาย วรภิเกษมสกุล, 2556: 165) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 339 คน แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2

แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า และตอนที่ 3 แบบสอบถามความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .948 และความเชื่อมั่นของความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน เท่ากับ .990

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำส่งแบบสอบถามส่งไปทางไปรษณีย์ จำนวน 339 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนมาจากทางไปรษณีย์ จำนวน 339 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความสัมพันธ์ โดยคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน และวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีสเตปไวส์

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผู้วิจัยของเสนอดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านที่	คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 339		แปลผล
		\bar{x}	S.D.	
1	ความสามารถในการบริหาร	4.11	0.68	มาก
2	มนุษยสัมพันธ์	4.15	0.69	มาก
3	ความเฉลียวฉลาด	4.07	0.76	มาก
4	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.00	0.80	มาก
5	ความทะเยอทะยาน	4.16	0.73	มาก
6	ภาวะผู้นำ	3.96	0.91	มาก
โดยรวม		4.07	0.71	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของระดับความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวม

ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน	n = 339	แปลผล
	\bar{x} S.D.	
	4.36 0.52	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน (Y_0)
X_1	.422**
X_2	.379**
X_3	.343**
X_4	.365**
X_5	.432**
X_6	.370**
X_0	.409**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ ที่ใช้ในการพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		Sig
	β	Std.Error	Beta	t	
ค่าคงที่	2.914	.159		18.381	.000**
ความทะเยอทะยาน	.275	.071	.383	3.852	.000**
ความสามารถในการบริหาร	.267	.080	.347	3.336	.001**
ความเฉลียวฉลาด	-.195	.075	-.282	-2.595	.010

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการศึกษาและวิจารณ์

สามารถสรุปผลของการศึกษาตามสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับมาก
2. ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง
4. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 2.914 + .275(X_5) + .267(X_1) - .195(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .383 Z_{x_5} + .347 Z_{x_1} - .282 Z_{x_3}$$

จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ อภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ ที่เป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านการมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจและความสามัคคีในการทำงานให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นภายในองค์กรเพื่อกระตุ้นการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของฮามมิลตัน (2547: 18) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารองค์การต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จ ผู้บริหารต้องมีความสามารถทางการบริหารและเป็นผู้นำด้วยผู้บริหารจะต้องใช้อำนาจและอิทธิพลที่ตนมีเพื่อให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

สอดคล้องกับผลการวิจัยของจรรยา เดหา (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ อยู่ในอันดับสูงสุด และด้านความเป็นประชาธิปไตยอยู่ในอันดับต่ำสุด และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านผู้เรียน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 66.50

2. ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จ เพราะรู้สึกถึงความสำคัญของงานที่ทำ สอดคล้องกับแนวคิดของฮามมิลตัน (2556: 9) ที่กล่าวว่า ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน หมายถึงพฤติกรรมหรือการกระทำของครูที่แสดงออกถึงการทำงานด้วยความ

มุ่งมั่นเต็มกำลังเต็มความสามารถ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เสียสละเวลา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เสียสละความสุขอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ ถือว่างานเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตและมีส่วนทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อัมพร วิชกุล (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความทุ่มเทในการทำงานของข้าราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้ สรุปได้ว่าระดับความทุ่มเทในการทำงานของข้าราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่ส่งผลต่อความทุ่มเทในการทำงานของข้าราชการ ได้แก่ 1) ปัจจัยชีวสังคมด้านเพศ สถานภาพสมรส ลักษณะงาน และ 2) คุณภาพชีวิต การทำงานด้านการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม และด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอ และยุติธรรม โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 31.30

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา กับความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีทักษะ มีความสามารถในการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ จนทำให้บรรลุผลสำเร็จไปได้ด้วยดี มีทัศนคติเชิงบวก ในการวางแผนการดำเนินงานจนทำให้เกิดความสมดุลขึ้นกับตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ธร สุนทรายุทธ (2553: 110-111) ที่กล่าวว่า ความทุ่มเทในการทำงาน เป็นพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนที่แสดงออกในการพยายามทำงานอย่างเต็มที่ หรือทำงานล่วงเวลา เกิดจากสาเหตุที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ หากความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานที่ทำเป็นความรู้สึกในด้านที่ดีก็จะทำให้ได้รับผลตอบแทนเป็นความพึงพอใจในการทำงาน ความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน

สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรา นนสุราช (2550) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารควรมีคุณลักษณะที่สามารถจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความทุ่มเทในการทำงาน เพราะคุณลักษณะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสำเร็จของการบริหารงานในโรงเรียน

4. สมการพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 2.914 + .275(X_5) + .267(X_1) - .195(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .383 Z_{x_5} + .347 Z_{x_1} - .282 Z_{x_3}$$

จากสมการพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

4.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความทะเยอทะยาน เป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นบุคคลที่มีมุ่งมั่นที่จะพัฒนาศักยภาพในการทำงานตนเองอยู่เสมอ มีความแรงกระตุ้นที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ มีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จและต้องการที่จะก้าวหน้าในการทำงานอย่างไม่หยุดนิ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของสมชาย วารุโรจน์ (2540: 87) ที่กล่าวว่า ความทะเยอทะยาน คือสิ่งที่เขาตัวเองให้ก้าวไปข้างหน้า เป็นกำลังในการพัฒนาตนเองไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

4.2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความสามารถในการบริหาร เป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นผู้ที่มีทักษะความสามารถในการวางแผนการดำเนินงาน มีความสามารถในการมอบอำนาจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถตัดสินใจในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม และเลือกใช้วิธีการในการบริหารได้อย่างเหมาะสมจนทำให้บรรลุเป้าหมายอย่างรวดเร็วภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สอดคล้องกับแนวคิดของณรงค์วิทย์ แสนทอง (2558: 119) ที่กล่าวถึงความสามารถในการบริหาร คือ การวางแผนที่ดีของผู้นำ ที่เปรียบเสมือนเสนาธิการที่รู้วิธีการเดินทางสู่เป้าหมายได้อย่างรวดเร็วภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด พร้อมกับกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

สอดคล้องกับงานวิจัยของปรารถนัตต์ แสนวิเศษ (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 1 สรุปได้ว่าคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการทำงาน 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ 3) ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการบริหารวิชาการและผู้นำทางวิชาการ และ 4) ผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพในการบริหาร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของการดำเนินงานของโรงเรียนทุกด้าน และตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอำนาจการพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนมากที่สุด คือ ตัวแปรด้านผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ รองลงมาคือ ตัวแปรด้านผู้บริหารโรงเรียนมีศักยภาพในการบริหาร

4.3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเฉลียวฉลาด เป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและใช้กระบวนการที่ดีในการทำงาน มีความสามารถในการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาสของสถานศึกษาแล้วกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาที่ควรจะเป็นในอนาคตได้อย่างชัดเจน และเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวริทธิ์ จินดาพล (2546: 60) ที่กล่าวว่า ความเฉลียวฉลาด หรือ ความฉลาดทางสติปัญญา หมายถึง ความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ความสามารถในการทำงาน เพื่อให้บรรลุไปด้วยดี

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Long (2002) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแบบพฤติกรรม การบริหารของผู้บริหารเพศชายและเพศหญิง สรุปได้ว่า พฤติกรรมที่การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้บริหารควรศึกษาลักษณะและพฤติกรรม ได้แก่ 1) มีเขวามันปัญญาดี มีความฉลาดเฉลียว 2) มีนิสัยรักการอ่าน ศึกษาค้นคว้า และทันสมัย 3) เป็นที่ฟังในเรื่องที่ตนรับผิดชอบได้ 4) ชอบกิจกรรม และงานสังคมต่าง ๆ และ 5) มีฐานะพอเลี้ยงตนเองได้ไม่ด้อยกว่าคนอื่น หรืออาจจะดีกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น โดยหมั่นศึกษาหาความรู้ หรือแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพทางการบริหารอยู่เสมอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษากับผู้บริหารคนอื่น ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงบริบทต่าง ๆ และแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาคุณลักษณะของตนเองได้ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันและหาแนวทางในการจัดการตนเองให้อยู่ในสถานการณ์แวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

1.2 จากการวิจัยพบว่า ความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมาก หากต้องการที่จะส่งเสริมให้ระดับความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอนให้สูงขึ้น โดยการปลูกฝังให้ครูผู้สอนเกิดความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในงานที่ทำ เพื่อให้เกิดความสุขในการทำงาน มีการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล เพราะหากบุคคลใดทำงานได้สำเร็จลุล่วงตามที่ได้รับมอบหมายก็จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เกิดความพอใจในงานที่ทำ รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการเลือกและตัดสินใจในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในงาน ส่งผลให้ครูผู้สอนเกิดความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจในการทำงานและมีความรับผิดชอบต่อการทำงานมากขึ้น ประสิทธิภาพของงานก็จะสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

1.3 จากการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง โดยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความทะเยอทะยานมีความสัมพันธ์มากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะด้านความทะเยอทะยานเป็นอย่างมาก นั่นคือผู้บริหารสถานศึกษาควรหมั่นติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาความสามารถและ

ศักยภาพของตนเองในด้านวิชาการให้สูงขึ้นอยู่เสมอ เพื่อเป็นแบบอย่างในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา และสามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการให้คำแนะนำและชี้แนะในการทำงานให้กับบุคคลอื่นได้

1.4 คุณลักษณะที่ดีที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 คือคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความทะเยอทะยาน ด้านความสามารถในการบริหาร และด้านความเฉลียวฉลาด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและพัฒนาคุณลักษณะทั้ง 3 คุณลักษณะ ดังนี้

1.4.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความทะเยอทะยาน ผู้บริหารควรหมั่นศึกษาหาความรู้ทั้งทางด้านวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานอยู่เสมอ เปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพในการบริหารงานของตนเองให้สูงขึ้น ทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจในการทำงานให้สำเร็จอย่างไม่มีข้อผิดพลาด

1.4.2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพทางการบริหารและสามารถนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม สร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาโดยการเสริมแรง เช่น การจัดสวัสดิการให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษาสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน เป็นต้น

1.4.3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเฉลียวฉลาด ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรคและโอกาสของสถานศึกษาแล้วกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและใช้กระบวนการที่ดีในการทำงาน กำหนดแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาที่ควรจะเป็นในอนาคตได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธีเพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน

2.2 ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่ไม่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงาน ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านภาวะผู้นำเพื่อหาแนวทางให้การพัฒนาคุณลักษณะทั้ง 3 ด้านให้เป็นจุดแข็งที่ดีในการบริหารสถานศึกษา

2.4 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน

2.5 ควรนำคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 คือ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความทะเยอทะยาน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความสามารถในการบริหาร และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเฉลียวฉลาด ไปทำการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หรือวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เห็นผลเชิงประจักษ์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.พนายุทธ เขยบาล ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจด้วยดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในคุณงามความดีและความเมตตาของท่านทั้งสองที่มีต่อผู้วิจัยไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา เตหา. (2554). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านผู้เรียนสังกัดประจวบคีรีขันธ์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2558). *สุดยอดผู้นำที่เจ้านายกด Like และลูกน้องกด Love*. กรุงเทพฯ: ริงค์ ปียอนด์ บั๊คส์.
- ธรร สุนทรายุทธ. (2553). *การบริหารจัดการเชิงจิตวิทยา: หลักการ การประยุกต์ และกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2554). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2550). *คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานในโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ภาวัต ตั้งเพชรเตโช. (2556). *จิตวิทยาความเป็นครูกับความก้าวหน้าในอาชีพที่พยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

วรวิทย์ จินดาพล. (2546). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (2548). *การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.

สมชาย วารุโรจน์. (2540). *ก้าวไปสู่ชัยชนะ*. กรุงเทพฯ: ทิวลิป.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2556). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.

สมศักดิ์ กิจธนวัฒน์. (2548). *จิตวิทยาธุรกิจ*. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2554). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

สุนทรา นนสุราช. (2550). *ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานในโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนครเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อัมพร วิชกุล. (2549). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความทุ่มเทในการทำงานของข้าราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนครตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

อาดม วังโธสง. (2547). *หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา*. ภารกิจการผลิตเอกสารและตำราของกลุ่มบริหารการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.